

Toimetaja kõnetunnid esmaspäeval, kolmapäeval, neljapäeval ja laupäeval k 9—11

Kontor awatud kella 8—6.

Ilmub kaks korda nädalas:
kolmapäeva ja laupäeva varahommikul.

Alutaguse

Seataja

Ühtik number 5 senti.

TELLIMISE HIND:

1 kuu postiga	45 senti.
3 kuud	130 "
9 "	250 "
1 aasta	5 kr.

Tellimisi wõtawad wastu kõik postkontorid.

Kuulutuse hinnad: 1 millim. 1 weerul kuulut. küljel 3 senti, lehe tekstis ja eesotsas 8 senti. Tööotsimise kuulutused poole hinnaga. Kuulutusi wõetakse wastu lehe ilmumise eelpäeval kuni kella 12.

№ 92.

Jõhwi, laupäeval, 26. novembril 1932. a.

IV aastafait.

Maantee lähedale ei tohi ehitada.

Krundi raja lähedalt tuleb ehitus kõrvaldada.

Bagari mõisa juures ehitatav Saan Oja maantee äärde pole ja tehti, mis tehti kõigest 4 1/2 meetrit eemal, kuna seadus nõuab 8 meetrit. Oja ääres oli küll maavahetusel muretsenud kuba ehitada erakorraliselt 6 meetri kaugusele teest. Jõhwi rahukohtunik karistas Saan Oja ääres 15 kr. rahatrühwiga eht 3 päewase arestiga. Ehitust teelatud kaugusest kõrvaldada ei tule, sest ta pole kellegile hädaohuks.

Sama seadusega sattus wastukku ka Riiklas elam talupidaja Karl Timust. Ta on ehitanud rehetoa otsaga krundi rajast wawalt 2 jülda eemale, seadus nõuab aga 3 jülda. Kohtunik karistas ta 15 kr. rahatrühwiga eht 3 päewase arestiga. Ta peab aga rehetoa raja ääres, wõhemalt 3 jülda kaugusest, kõrvaldada. Kui ta ise seda ei tee, lastakse tema kulu järele.

Sõdata külma talwet?

Mõistwa meteoroloogia teistjaam enustab äärmiselt külma talwet Wene-maal ja kõikides põhja-Euroopa maades. Ennustuse alusel on külma laine kujanemine Ameerikas, mis liitub lõunapoolse, tuues enesega kaasa erakorralise depressiooni.

Wabadusõjalaste koosolek

Wõuawad langenule mälestusfamaa ehitamist Jõhwi.

20. nov. pidasid Jõhwi wabadusõjalased oma erakorralise koosoleku. Koosolekut juhatas A. Linno, protokollisid G. Wast. 27. nov. peetati Tallinnas wabadusõjalaste üldmaaline kongress. Saadikute kongressile waliti Jõhwi A. Wilkenau, H. Vili, E. Sait, A. Linno, D. Rüttis, M. Jukka. Ühel häälel pooldati tekkilõpu poolt wõljalõpetatud põhiseaduse muutmise projekti ja põhikirja ning sobutorda. Koosolek kinnitas tänuga Rinkelpeingu Soila taluniku Aastaw Walfriediga, sellele alla kirjutama wõlitas juhatast. Aastaw Walfried kirjutas kõne lahingus langenud kapteni Jüngenoni mälestusfamaa platši Soila tee otsast taatuta. Otsustati 27. nov. wabadusõjala

Skarjatina piimaühing uuesti tegevusse.

Maapank muutku eralaenu pikaajalisteks.

Teatawasti pidi mõni aeg tagasi ootamatu asjaajamise tõttu Skarjatina piimaühing oma tegevuse katkestama. Majanduslikest raskustest eemale jättes piimaühing ei suutnud isegi piimatootjate arweid täendada. Samal ajal hilisid oma kohustustest eemale peaaegu kõik ühingu liikmed, kartes taatuda piimaühingu wõlgu, mida taugelt üle 10.000 kr. Seega jäi ühingu wõlgade eest wastutajaks ainult 20

tublimat talupidajat, kes nüüd ühingu wõlklite alla kirjutatud. Kuna talupidajate rutuline wõla tasumine raskesti sünnitab, siis pöörasid nad Maapanga poole palwega, et see nende eralaenu muudaks pikaajalisteks. Kui Maapank talupidajate soowidele wastu tuleb, siis tahetakse juba detsembril kuul piimaühingule etu fiske puhuda. Ümbrusonna elanikud ootawad seda piki filmi.

„Päserööwimine“ Maidlas

Emaarmastus ei tunne piire.

Neil päewil teatas politseile Maidlas elutsew Leena Pullwer, et tema poja lahuselaw naine Olga Pullwer rööwinud tema juures olewa 4-aastase poja lapse.

Pullwerid läinud mõne aja eest lahtu, kusjuures laps jäänud isa juure.

Korteriwargus Posti tänawal.

24. novembril teatas Ratenbergi pärijate hoolbaja G. Wastow kriminaalpolitseile, et Ratenbergi pärijate maja korterist, Posti tän. 45, on warastatud kull, tinaast weetoriid ja weefraan.

Katse klappi wõib lohtuse, Narwa elanik Marie Manrit lösis taebuse Baemuru tän. 13-8 elutsewa Ratarina Sandberti ja Keit, Aguli tn. 46-a elutsewa Marie Rurki wastu, kes teada olla nii lõna kui ta teoga haaranud. Mis polewat õigustatud, ning palub seepärast klappijaid auja intseme au määrimise pärast kohtulikele wastutusele wõtta.

Rõik wabadusõja algpäewa aktusele.

Kaitseminister kõneleb Jõhwis.

24. nov. on Jõhwi ühisgümnaasiumi saalis Jõhwi ühisgümnaasiumi, Jõhwi wabadusõjalaste, kaitseleitud malewonna ja 4. ühtiku pataljoni korraldusel esmaspäewal Jõhwis wabadusõja mälestusaktus rahwale.

Mälestusaktust awab

4. üht. pat. ülem kol. W. Koch. Teatawasti 4. ühtik pat. oli esimees wäeosi,

kes läks waenlase lawiitile wastu. Mälestusaktus algab kell 1/2 päewal.

Kõneleb aktusel Jõhwi ühisgümnaasiumi direktor W. Söder, Soome konsul J. Lust. Aktusele sõidawad arwatamasti

lugupeetud kaitseminister kindral

A. Tõnisson

ja diwitsilem D. Heinze, kes aktusel

kõnelewad. Kontsertosad on diwitsile orkestri etteanded, wiitlil esineb W. O. K. soololaulus pr. Triit.

Aktusele lõpetades on waba, õpilased on walmistanud kawad, millesid on müügil enne aktust. Saadud summad lähewad fondits, kust antakse ergutus-tasusid parematele õpilastele.

Sõppõna aktusel ütleb malewonna pealik major R. Tomberg.

Uus citroniaad Tallinnas.

Segased lood tubakatehas „Astooria“ bilanssidega.

Direktor Hans Kaljo arreteeriti eile õhtul.

Tallinn, 25. nov. Eile õhtu poolikul arreteeriti tähtsamate asjade kohtuuriija Kõrre korraldusel tubakatehas „Astooria“ direktor Hans Kaljo, kelle wastu on tõstatatud sama süüdistus, mis Balti puuwillawabriku direktorid Citroni ja Wachmanni wanglasse wiis.

Kohtuuriija Kõrre ilmus wabriku töö lõpul Tartu maanteel asuwa „Astooria“ tehase kontoris ja nõudis seal, et temale esitataks tubakatehasi arwepidamine ja ärraamatud. Paar tundi kestnud

rewideerimise tulemusena tegi kohtuuriija korralduse direktor Hans Kaljo leikwanglasse paigutamiseks. Wanglasse wiidi H. Kaljo otsekohe kontoriruumist ja asetati ühtikambriks. Kaljo naine sai mehe arreteerimise teada juhustlikult alles hiljajõhtul. Rewideerimine tehase asjaajamises jätkub.

See järjekordne arreteerimine meie suurtootjate juhtivate meeste ridades kujunes eile Tallinnas ootamatult sensatsiooniks, kuigi ametlikult pole täna seni rewideerimise tulemust antud informatsiooni. Direktor H. Kaljo wanglasse paigutamine wõeti ette wõimude teletuse järgi „Astooria“ asjaajamises rewideerimise fergendamiseks. Milliseid on aga selle tulemusel, see selgub wast lähemal päewil eeluurimise lõppemisel.

„Astooria“ on suuremaid tubakatehasi ühendatud 250-tuhande kroonise põhikapitaliga. Temasse kuulufid kolm omawahel liitunud tehast: „Regina“, „Anton“ ja „Astooria“.

Neljapäewal saabus wälisministereinimile teade meie Kamaase saatkonnalt, et wastawa konwenttsiooni alusel teedu on uude tulema wastu Eesti kohtu-fisemiinistri palwete Balti puuwillawabriku endise direktori

Waraste „tööpäew“.

Narwa elanik Leida Grünber teatas kriminaalpolitseile, et Suur tän. nr. 23 maja pööningult on ära wõetud temale kuuluw lapsetool. Res warguse toimis, ei ole teada.

Ulwere-Soala wallas warastati Mägari pärijate sepilõhjat 8 puudane alas.

Narwa kriminaalpolitseile teatas Narwa walla Kallwene küla elanik Feodor Kadakas, et tema poeg Wasilji warastas oma wennalt Mihkel Kadakalt ülikonna.

Beale warguse toimumist lahtus W. Kadakas kodus.

Toimetusele saadetud kirjandus.

Jules Payat. „Tahtekawamine“ Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus. Tartus. Hind 2 kr. 40 fnt.

See on ülitänuil raamat praegusel tahtewas ajal. Raamat annab tahtest teoreetilise ja praktilise tähtsuse. Tahtekawamine on olulise oja on wõidud raamatu lõpupoole. Igatahes wõime seda raamatut weel soowitada kõigile, eriti aga üliõpilastele ja teetooli õpilastele. See on põhjalikum teos üldse sel alal.

Ainult 200! Tubaka laswatus seadus näeb ette, et iga juurimuse wõib laswataba endale ainult 200 tubakataime. Ning sellele ei jattu, peab selle arwu suurendamiseks erilise loa muretsenema ja ülemäärane laswatus taimede kohta arwamaamatud pidama. Seda ei teinud aga Järwe walla mehed. Kuigi Lett ja Tiido Waldmann, misest tuleb neil nüüd rahukohtunikule seletust anda.

„Aus töömees“ 10 kuuts wangi.

Eduard Romotil on tihti tegemist kohtuga. Kuid ise kiidab, et ta näpu-mees pole, waid aus tööline. „Aus tööline“ läks ta minewal talwel Kullusel elawa Alime Sello juurde fultseks. Waewalt oli 1 1/2 kuud teeninud, kui kadus Sello poolt talle selga antud riiete ja 5 kr. rahaga, mida ta kartulite müügist saanud. Selga jäänud riided kandis ta ära. Jõhwi rahukohtunik määrab ta farnase tüti ette 4. kuuts wangi.

Samal talwel tegi ta teise süüte. Ta läks Hugo Willo juurde ja furtis, et temal kui wangist-tulnud pole talwe riideid, mille peale fitt Willo talle mõnelt päewalt tarwitamisest andis suwe palitu, kaabu, wiitid ühes talos-fidega, fofid ja falli. Asjad fides ei mõelnudki Romat neid tagasi anda, waid müüs hoopis palitu Jõhwis elawale Sieglile ja wiitid Sompamehele H. Plihtirale maha. Kohtus seletab küll, et fahju on Willo ära faturinud.

See effimus wiib Romoti 6 kuuts wangi. Ta wõetakse kohe wahi alla. Sjegi niipalju ei anta aega, et oleks wõinud waadata mõnd sõpra, selle fäest fuitus oleks saanud.

Suufumeeste § 20 ja 21 wiitwad kohtu-lawa ette Järwe walla mehe Aelfander Reinbergi, kes ignoreeris tubakafassuuse seadust. Salafõris kohtlas. Adolf Samm kohtlas tegi küll ajal omale head teenust fälaja riigiwingaga fuplemises, mida müüs nii pudes f i ta toptade wiit. Nüüd õnnestus kohtul müügi fetti fündats teha, ning Sammi ootab „ilus“ fariatus.

Maaforraldustööde lõpul.

Rida uusi talundeid Alutagusel ja Narwa-tag.

Narwa maaforralduskomisjoni wälitööd wiidi lõpule Narwataguseis waldades. Lõpetamisel on weel oja rendimaade planeerimistööd Jäfatu wallas. Maaforraldustööd Narwa maaforralduskomisjoni faidu algasid 1. mail ja teistid feniajari, kusjuures ametis oli 6 riigi- ja 3 eramõdijat. Narwa wallas, Jaamafüla piirkonnas frunditi 200 majapidamist, mille kohta fawa weel esitamata. Starjatina wallas korraldati mõned ühtid majapidamised ja Narwa wallas Popowfa külas frunditi 70 majapidamist—juure-lõikeid tehti 170 ha hingemaadest. Samast külast asus 16 peremeest elama uuesti planeeritud frundidele. Jäfatu wallas Ohatwere külas korraldati 20 majapidamist, kus weel töö lõpulewimine testab mõne päewa. Jõhwis planeeriti alewi tekkloht ja Soila-Ontifa metsmaadele loodi 20 uudistalu,

teega fergib Soila-Ontifale uus küla.

Rahklaste 10 uudistalu.

Väinud nädalal wiidi lõpule ta Kallmere maaforralduskomisjoni wälitööd. Kallmere komisjoni wälitöödel oli ametis 15 maamõdijat, kes töötasid 8-fas rajoonis. Suuremad maaforraldustööd teostati Wao wallas, kus tehti juurelõikeid metsmaadele ja loodi mõned ühtid uudismaatõjad. Rahklaste loodi 10 uudistalu. Kaluri, Wainupea, Eisma ja teiste rannafülodele tehti juurelõikeid ja planeeriti renditalufid.

Metsamaid põldude alla.

Narwa ja Kallmere maaforralduskomisjoni faidu toinitakse Wirumaa metsades ülewastust, et felgufele jõuda kui palju maid on wõimalus metfabeid põldude alla wõtta.

Järwe Semu kirjutab oma küla elus.

On kohe hirm juba ammu ajast, et kuba ja fakkad jälle ajalehele kirjutama. Juhtub teegi weel lugema ning wõtab asja omaks, ei siis „fittifit“ enam pääsu pole. Ja mõned ju minna juft peale feda toimingut kohe faitfawätte, fuhu neile fogu aastal ligi ei pääse. Ning teistelt weel. Ei siis enam lepita — kui nüüd weidi fõsfata — enam waitfes nurgas näo — ega feinale üleslõmme lubadufega, — nii wärsfem lubadus, tõmmatafse wäifelt warwafpidi furnuata wärawasfe üles. Ei aita fee, juhtub feal nõõr falkema wõi midagi muud, siis juba tuuakse wälismaalit selleks timutas ja giljottin. Rõif-fugu kawad ja falkulafioonid on juba tehtud. „Aga weel on, ega ta fuhugi pääse...“ aga fuhugi wõhemalt hea feretäie faab ifta küll... wiit

Ons minuga fuis on, aga meestele teewad fusta ülenormi olewad tubataimed. Mõnekümne taimet pärast müüwad nüüd paar fawpead — kui neid weel ofsjoneift järele on — ära ei aktiifimafu fajuada. Pole maksta, ole lahte iftu. Kes nüüd feda „lufuf“ weel enne plühi tahaks. Tea fuis üle faa-

dasse. Kaswata fufeläbi hoolega taimi ja nüüd järsku makfa. Roo, fee ajas nii mõnegi fõwa piibumehe wõhale, kes juba kas wõi ametniku juuresolekul, wandus, et ei fawwata ega osta enam eluilmas tubakat, las falkad siis ferkawad. Ja Järwe küla nooril „diwimad“ eks neil ole ta igal ühel oma piftefud mured. On ful küll meeltmõõda poifs ja afi fõigiti „ordungis“ fuid wana furaft ei fõowi weel feda, et ta alati tema pool tilgub, fooks siis, fas wiina eht famagonnit faafa.

Ja fanged on need tiidrud küll, ei ole nad weel meeltetufas mõnele „rüitellilule fawaleerile“ ei fõnawalingut ega hapet näkku paifanud.

Elab külas teegi fenna tiidrud, fuid mis tal wiga, wõi ei taha ta ife, aga meestega ei fõbi. Wanad fellewastu fõstifawad küll fõoja küll külla „fakufataga“ fuid ei aita. Eihifalt ei wea.

Üheft, mõni aeg tagasi felfsfõndlifelt fõrgelfeiswaf „preilia“ fõhta teatasse nüüd fõowitada, teada ärge fufagile hulla wõtte, ta hirmutada inimefud ära. Nii fee olla. Kas ta ta ife feda märkab wõi teab. Järwe Semu.

Rootsi suure polaaruurija mälestusjutt.

Seda aasta eest — 18. 11. 1832 — sündis suur rootsi polaaruurija Adolf Erik Nordenskiöld, kes oma paljudest ekspeditsioonidest Seramiidesse ja Gröönimaale kaasa tõi rikkalikult teadusliku materjali. Nordenskiöld oli somatist esimees, kes Väga Beeringi väina läbi purjetas lahendas wana küsimuse läbimise probleemi.

See oli mehe-jutt.

Wabariigi walitsuse wolitusteseaduse puhul.

Tellijärglane Riigikogus oli ajalooline, mis ei arata mitte ainult suurt huvi, mis talle tõi kaasaegseid, waid milles esiletoodud põhimõtteid paljudel pealid jääma maksma ja tulewikus. Riigi Riigikogus rääkis ainult üldiseid sihtjoontest, asjade peenuse tunnimata, oli see siiski tõi nii elulähedane, tõi üldiseid walutawaid lohti puudutaw ja nende korraldamist tootaw ja meile üldist meeleolu tarastaw ja julgustaw. See oli mehe jutt, mis meil meel tõi nii metsataguses lülitatult kui ka linnaagulis.

Meie lehe ruum ei luba tungida lähemaisse ühtsustesse wolitusteseaduses, mille harutamise puhul Riigikogus pidas oma suure kõne. Ruid ühte asja ei saa siiski märkimata jätta, nimelt, et meie üldiselt nii halwaks peetud põhiseadus ei olegi nii halb, waid ka selle põhiseaduse juures wõib olla tugew walitsusewõim,

mis on juhteline riigis looma korda ja wäärima kodanike kõige laiemate hulkade usaldust ja toetust. Ka selle põhiseaduse juures wõib olla tegu wõimne walitus, mis ei lohi mitte Riigikogu wõi mõne ühtiku kildkonna konna jalus, waid mis ise ohjeldab

nii Riigikogu kui ka ühtikuid saama ahneid kildkondi, ostar ja suudab kogu riigikogu kui ka iga kodaniku saatust juhtida õnnelikult läbi tormide ja rikkalate. Ruid selleks on tarwis mehi — mehi, kes suudawad waadata kõrge male kui oma kaabu-äär ja kes ostarwad näha laugemale kui oma nina-ots.

Mis ütles siis Riigikogus meile uut, mida tootab ta uut oma walituse tegewusest, mis meid puudutab üldiselt, kui ka kohalike olude korral?

Rõigepealt rääkis Riigikogus wolitusteseadusega walitusele antud suuremat wõimust, mida tema tahab kasutada kogu rahwa huwides,

wahet tegemata põllupidaja ja linnas wabrikutöölise wahel. Walitus peab olema tugew ja tegu wõimane ning tema peab olema autoriteet kodanike hulgas. Ei tohi lubada meil moodi lüüdnud walituse juhtumist, kus iga linnas kodanik, kes mõtleb: „minap“ oleugi see wabariit, tuleb walitust kassima wõi sellele ebahõlpsaid nõudmisi esitama. Riigikogus nendeb järele puhul wõib loota, et nüüdsest peale peaks ka koduma meile eriti wiimase walituse ajal moodilüüdnud lapuutamise mitmekuuluste karkimeeste kui ka mitmekuuluste karkimeeste poolt. See aga kindlasti suuresti

sisemist rahu ja töömeeleolu.

Püstitades nõudmisi laiemate kildkondadele, seab Riigikogus nõudmisi ka walitusele aparadi ja mõningate ametnike wastu, kes on rahwale wastutulematud ja istuwad kohal kui „määrjad tanad“, kes ei taha rahwaga tegemist teha, ega sellele kitiituse ja hädas abi olla ja head nõu anda, arwates, et rahwas on tema jaoks. Riigikogus kõneles, et temale olla töötatööliste poolt räägitud: „Riigikogus juures wõetakse meid lahmini wastu kui linnanduniku juures“.

See on ta meile nii lähedane ja nagu juba warem tuntuks jutt, otsekui oleksid need juhtumised wõetud meie kõige ligilähedamast ümbrusest, kus mõni harimatu ja kaswatamatu ametnik armab, et see temale kui „suurele mehele“ ei ole lohane olla wiisatas ühe waele, abistatuna kodaniku wastu.

Peale põllumajanduse abistamise lubab Riigikogus kõige suuremat tähelepanu pöörata

töötaotulekku wastu wõitlemisele, millest küsimust ta tahab laiemas ulas

ritud“ perekondlik ring, selle riivile gerimine on kujunenud „Põhja Cesti“ arwates üsna halwaks traditsiooniks Narwa teatri juures, mis aga „Wõitleja“ juhatusel hoopis ülatata wõiduse tundu. Loodan, et lugupeetud L. G. ühes „Põhja Cestiga“ siiski niipalju kodaniklikult julgust on ja juba järgmises numbris selle ringi awalikult paljastab. Milles peitub siis Teie arwates wiimase aja „teatripolitika“, algus ja juur?

Nagu näha on lugupeetud L. G. ja „Põhja Cesti“ oma wihaanoleid sihtinud ühtlasi isikute wastu, milleks siis siin terwet „Wõitleja“ juhatusi poriga loopida.

R/G. „Wõitleja“ juhatusel liige.

tufes kätitama hakata, selleks wasta wõib fondi luues uuesti maksudest, mida Riigikogus sõnade järele tahetaks wäärilist wõtma hakata just neilt, kes maksata suudawad ja maksma peafid — seda rõhmem, et mõned neist üldiselt kitiitust on ote oma rikastamisest kasutanud. Meid huwitab eriti siin see, et suuremat tähelepanu on pööratud meie suurtööstustele, mis alati on olnud ote awalikult põlastust ja oma halwaksparuawaldaw kõigi eesti asjade ja eesti inimeste wastu, tundes endid nagu wanad roomlased barbareite maal. „Kodumaatööstuse“ filmi all lõigata: sellest põlastatud rahwast aga ote lubamatu kombel kitiitust, mille peale meie juba warem oleme tähelepanu juhtinud (waata „Põhja Rodu“ 21. mail 1932. a. nr. 54). Sarnaselt „Kodumaatööstustele“ ja nende juures asfaldawale mitmekuulustele eesti endisele läbipõlenud tegelasele tuleb tugewasti näppude peale anda, et neid korrale tootma. See ei wõi olla kuigi raske, kui riigikogus on seaduslikke wahendeid toetajate direktorite ja pool-direktorite nende kohustatimisele korwawaldamiseks. Kuna sarnaste ettemõtete wastu on püstitatud nüüd esimene nõudena, et nad kõigepealt oma juures

töötawaid käsi ei wallandaks

ja sellega üldiselt häda ei suurendaks, see on üldise poolehoiduäärne asi, seda rõhmem aga weel Narwas. Loodame, et selles suunas walitusel ka weel teifi samme on tagawaraks, mis mitte ainult sarnaste tööstuste töötawate käte wähenemise ära ei hoia, waid neid weel juurewõtma sunnib, kuid teieft kitiitust ka tööstuskaaduste senini põhjendamatu kõrgeid hindu alandama ja kaaduste madalat wäärtust tõstma sunnib.

Kui nimetada weel, et nüüd ka

Ringi ümber maailma.

Rodumaalt.

— 23. nowembri hommikul kell 8/8 paiku jättis põlawa Wiljandis C. R. Jakobson tänawal olessem Wiljandi Cesti haridusliku teatooli juur hoonet. Tuli sai alguse kaali ahjusi, mis ahub hoonet wanemas kiwist ojas. Tuli määgati alles siis, kui leegid löid juba tatuselt wälja. Mitmekuuluste wiperniste tõttu ei suudetud ahjude tohe hoonet kustutamisele. Ahjusi juutis kohalik tuleõrje siiski hoia ära teise hoonet pool, mis on uus puust juurehitus, sihtimise. Ragu hoonet koos wallaswaraga oli kindlustatud 120.000 krooni wäärtuses, sellest langes kindlustust ärapõlenud aja peale 42.000 krooni. Ärapõlenud hoonet pool on endine Wiljandi Cesti põlumeeste Cesti maja, mille ajutas ja ehitas 50 aasta eest C. R. Jakobson.

— Wiljandis hommikul kell 11 ajal alustas Tallinna sadama laanemuutust pitta reisi wälle sõitub nelja julge noormehega. Reed on — ootamatuks tuleb juba kuulaks saanud Ahto Walter, eesti ajakirjanik Rudolf Sirge ja Ewald Stein ning ameerika ajakirjanik laastööline Thomas Olsen, kes tellijawäga õhtul saabus Ameerikast Tallinna.

— Esmaspäewa õhtul jäi õnnetumal kombel mõni klm. Ambolet auto alla Kaitilla kaupmees Alfred Uuehelmaa. Juhuslikult taasajastatuna arsti poolt anti õnnetule eestmisi abi ja ta toimetati sama autoga haiglasse, kus selgus parema relolu mure.

—

Kardinal Andreas Frühwirth.

Austerlane, aastatelt kõige wanem kardinal, 87 aastat wana, oli pikemat aega nuntiuskardinal Münchenis ja alustanud Watissoni Piiskopkonnistati ka juba 25 aasta eest.

meie krooniga ja rahaga tord asi täiesti selgeks on saanud, et Riigikogus ja tõi walituse liikmed on kindlad praeguse rahawäärtuse hoidjad, (mis juba enne Riigikogus kõnet rahwa seas on seewõrra mõju awaldanud, et selle lihtsuse aja jooksul üle 50.000.000 fendi pantades on hoitawad suurenenud), siis wõime küll üldise majandusliku kitiituse pärast muret tunda, wõime rastust läbielada ja oleme eht kohustatud ohwreid tooma, kuid meie wõime uskuda, et meie asja püstitatse parandada kui palju suudetakse ja — wõime julgusti fanda seda lootust, et hea tahtmisel juures suudetakse paljugi teha. Sarnasest meele soowime Riigikogusale palju edu!

Wälismaalt.

— Rootsi kroonprints Gustaf Adolf ühes abikaasaga sõitab 2. detsembril Helsingi, et osa wõtta sealse uue Rootsi kiriku õnnistamisest. Reis sünnib Rootsi miniristlajaga. Sel puhul kroonprints teeb küllaskäigu ka Soome presidendile Swinhufvudile.

— Rootsi sotsialistlik walitus kawatseb, nagu informeeritud allikast kuulda, sõjawäe eelarwet tugewasti kärpida. Kaitseminister on teinud korralduses, et wähendataks maawäe eelarwet 72,5 miljonilt kroonilt 62 miljonile, merewäe eelarwet 39 miljonilt 31 miljonile, õhujõudude eelarwet 9 miljonilt 8 miljonile.

— Jaapanlased on tõsiselt wõtnud nõuks merepõhja wälja tuua Wene soomuslaewa „Petropawlowsk“, mis Wene Jaapani sõja ajal 1904. aastal lasti Port-Arthuri reidil põhja. Eelkõige tegemisel on soomuslaewa asukoht juba leitud. Admiraliallaewal „Petropawlowskil“, millega ühtlasi hukkus admiral Makarow, oli pardal laewastiku kassa suure kullatagawara, kuulu järele 400 miljonit kuldrubla. See kassas milimewõrra kinni tõstetöö suurel kuld, nagu jaapanlased loodavad. Tõstetöödega tahawad nad alata juba lähemal ajal.

Soome purjet tõi foola.

24. nowembril jõudis Narwa Soome mootorpurjet „Rannus“ foolaladungiga. Sool toodi kaubamaja Puht ja Boegade Narwa ofakonnale. Peale foola mahalaadimist sõidab purjet Vübecki, kust alustati ka sõitu Cestisse.

Juhannes Killip

Pealinna „päevakaja“.

Särta külmataat, wõi tuibas teada nimetada, näitas weidilise oma farmi nägu pealinna poolgi. Nii paar päewalest. Sõmbas tänawatele piffitse lumetirmitest peale ja tegi weidi jädärbinaatki weelotubele, kuid siis tuli jälle kuskilt Islandist wõi jumal teab kust mingi madalrõhk ja nüüd tihab Tallinna hallide tornide üle jälle wihma, otsekui oleks mingi seenefaswatamise aeg. Tegelikult aga loomulikult ei ole, sest tänapäewal on pealinna kotte muud teha, ainult mitte seeni taswatada. Cesti rahwas on juba tord, wabandage, sellane tõbras, et ta seda just jonnipärast ei tee, mida õigusepärast sel hetkel waja oleks teha. Ragu praegu. Riigikogu murrab Zoompeal wiite wolitusseaduse kallal ja waeled rahwa jaoks ei saa õõselgi uue filma, aga kas arwate, et rahwas sellele taata tunneb? Mitte mõhugi. Ainult hirmutab. Ja iga fona Citronist huwitab teada enam, kui kolmeweeruline kirjutas riigikogu rasteft koosolekust.

Ja täpipoolest — eks tangelased wäärtigi rahwa imetlust. Siamaani ütleme ikka tõi, et waat kus rootslased on ikka ärimehed ja suurrahwas, neil oli oma Kreuger, kes wedas terwet maailma ninapidi enda järel ja pettis kõigil suud-filmad täis. Ja kadestafime

tasahilju, sest see oli ikkagi suur reklaam Rootsis. Umbes niisamuti, nagu meilgi õhatafse ja õhatafse, et eesti nimele keegi reklaami ei tee ja arwatafse, et olgu see reklaam siis kas wõi halb, peaaft aga et ta ainult oleks reklaam, mis paneb Cesti nime kõigile suhu. Nüüd meie südamed wõiwad olla rahus. Weil on oma Kreuger, kuigi palju pisem, kui see Rootsi Kreuger.

Rahju ainult sellest, et sellest meid Kreugerist suurt midagi teada ei ole. Justament samuti, kui rootsi omast. Nii nagu Jwar Kreugeri eraelu weel päraft ta surmaga tõi aega awalikuse ees täielik salabus oli, nii on lugu ta meie piffitse Citron-Kreugeriga. Teatatakse waid, et on lõõnud oma kolm miljonit kroonit, mis on maakeles ärafeletatud kolm jada miljonit senti wõllu ja asti tahe. Ja imestatafse waat kus ikka rahajumatas. Rujutage ette: te peaks kolmefajal miljonitfeli loterii saama peawõidud ja ta siis ei saaks teie weel kolme miljonit krooni, sest kroonu wõtab iga miljonit naksit, oma tatskumend protfendistest weel mahagi. Nii, et Citroni sai enam, kui kolmefajafordne miljon-loteriis wõitja. Kui sellane faks oleks olnud eestlane, siis poleks ju olnud kahugi, et üstapuhha, ikka oma weri ja nii. Aga, kuramus,

on juut ja see juba teeb wiha. Jlegi kaabafaid ei ole meil omal korralikfe, rääkimata auserest inimestest.

Ruhu Citroni oma rahad on pandud, see on enam-wähem klaat. Mõni aasta tagasi räägiti ja kirjutati Citroni magamisloa-mõõbist, mis oli tellitud wälismaa roosipuuft ja mille puuwäet üfti maksis miljon senti. Zeine direktor feal kuulaks fittiwabrikust, fasslane Wachmann, ehitas omale lufusjahi, mille hind 50 miljonit senti.

... See tõi ajal, mil töötutehul-gad kpuwad riindama Zoompead, mil walitus teeb meeleheitlikke pingutusi, et saawutada mõne tuhande kroonitf tolluhoidu siit ja mõnesajast fealt. . .

Glüdistada pole siin fedagi. Järelewalweasutusi ega ka mpid. Ainult niipalju wõibf jelda, et kui teie demokraatia oleks pool, mis pool — weerand, fahetfandit-fi nitigune, kui meie idanaabri demokraatia, siis sellast asja küll ette tulla poleks saanud. Siis oleks Citronid ja Wachmannid ammu feal, kus nende õige koht. Ras ei oleks wähemalt fellefse waja wõtta eestlugu?

Ja jumal teab weel, kui kaua oleks teinud senine oluford, kui mitte poleks Zoompeal puhumas teftmoodi tuuli. Räägitakse, et üft juudiffoof pealinna „ärimees“ ja mitmekuuluste tehingute tegija olewat päewal, mil teade kurtarwituseft Balti punuwallawabrikus

teatawaks sai, pead wangutanud ja fõdrale õelnud:

„Ei tea, kuram, mis saab nii sellest elamistest ja olemistest. Nagu tuli fife-miniftriks see Wado Anderkopp, nii hakkas üft igawene radou: Muft bõrse pekseti laiali, krooni kufutada ei lubatud, nüüd wõeti Citroni finni. . .“

Jah, egas feal midagi. Wõib-olla, et selle juudi kurtmifel on enam põhja all, kui see pealiskaudseft paistab.

Ruid — küllalt nüüd sellest.

Tallinna napsimeestel ahwardab muutuda pikapeale päris kitsaks. Restorani ei makfa linnamafse ja linnawalitustust on otustanud hakati tarwitama „tõwa kätt“. Mitu head olemistõhta on juba finni pandud ja nagu kuulda ahwardustest, fawatfatafse Tallinnas julgeda weel terwet melikummend kortsit. Muidugi hõõruwad wiinatauptmehed rõõmu päraft käfi, kuid famas on teine liit kodanikfe, nagu igafugufed felerbid, piffolod, ettefandjad, puhwetidamid jne jne jne, kes tõi töötä jäänud. Optimistid arwawad jälle, et egas afi niitaugele lähe, et kolmneljandift Tallinna kortsifist fuletatfe. Kallap restoratorid wiimafel hetkel päästawad oma afutifed. Sa kuigi et — fift ega joogifotade arw sellest wähemaks iffa ei lähe. Wabanewaisse ruumidesse kolib otsekõige jälle mingi klubi ja kauplemine

Kuulutage „Alut. Teatajas“

Ühest rahvusvahelisest tükatist

Päätükk numismatikast.

G. Matto.

(Särg).

Hollandi tükatite rahvapärastest saamist Wene- maal soodustas ka see asjaolu, et siingi samasugused kuldradad käigus olid. Sarnaselt oli Peeter I hollandi kuldrade eestujul mündima hakanud ja nende valmistamine kestis Paul I-ni s. o. ligi 100 aastat (aastast 1701. kuni aastani 1797). Kuna neil wene kuldradel samuti kui hollandi tükatitelgi wäärtuse nimetus puudus, siis hakkas rahwas neid kulla wärvil järgi „werewatets“ (червонцы) kutsuma. Sama nime kandsid ka lõneallolewad hollandi tükatid. Kuid peale selle oli hollandi tükatil rahwasuus rida teisi nimesid, ja nimelt: „hollandi kuldrükk“ („голландский золотой“), „araablane“ („арапчик“), „limbumees“ („пучковый“), „lobantšhit“ („лобанчик“). Nimi „hollandi kuldrükk“ ei waja ligemat seletust, nimi „araablane“ on tulnud nähtawasti rahal olewast mittewenekeelsest kirjast (wene lihtinimese arusaamise järgi oli kõik see „araabia“ keel, mis mitte ei olnud wene keel), „limbumees“ on kindlasti sellest tulnud, et rahal olew raudrüütel noolekimpu kaks hoiab. Millest aga tulnud nimi „lobantšhit“ — on raske seletada.

Wene Gotšialist. Nõutogude Wabarilide Riik (СССР) on wana nimetus „tšerwonets“ wõetud uuesti tarwitusele. Nii tükatist aastal 1923. lõõdud kuldraha. Wärduselt on see aga hoopis suurem kui endine tšerwonets. Sa wastab kaari- aegsele kümnerublaele. Selle järgi nimetatasse

nüüd ka wene kümnerubla paberraha tšerwonets ja see nimetus on saanud wäljamaal wene praeguse rahühiku tähenduse.

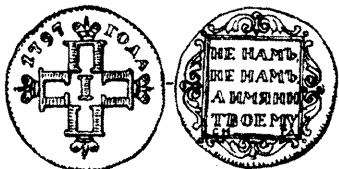
Wenemaal münditud hollandi tükatite arwust annab ülewaate järgne tabel.

W a l i t s e j a	Münditud hollandi tükatid — tüki
Anna	12.747
Elisabet	Ei münditud
Peeter III	145.100
Katarina II	Ei münditud
Paul	7.006.301
Aleksander I	18.336.835
Nikolai I	2.550.200

K o k k u | 28.051.183

Elisabeti ja Pauli walitsuse ajal hollandi tükatid Peterburi rahapajas ei münditud. Paul tegi isegi korralduse, mille järgi tagawaras olewad ja käiku lastmata 10.073 hollandi tükatit wene „werewatets“ ümber münditi.

Ei ole aga wast huwitusele ära märkida, et wene tükatite tagaküljel jäi sarnaselt hollandi tükatitele, ainult selle wahel, et ruudul hollandi

Wene tšerwonets aastast 1797.

tükatil ladinakeelse kirja asemel efines wenekeelse püüblilist lause: HE HAMЪ, HE HAMЪ, A IMYHHI TBOEMY (mitte meile, mitte meile, waid oma nimel. . . . Saaweti laul 115—1).

XIX sajandil kaotas hollandi raha oma rahwaswahelise tähtsuse ja 1849. aastal lõpetas Utrechti rahapada lõnesolewate tükatite mündimise. Wenemaal lõõdi aga neid kuni 1867. aastani edasi, kuid kõik a. 1849. — a. 1867. Peterburi rahapajas münditud hollandi tükatid kannawad aastanumbrit 1849. Sellega ongi seletatav selle aastanumbri tükatite wäga jägedane efine mine.

Ka Wenemaal hakkas tarwidus nende rahade järgi kaduma ja kui nüüd hollandi faadil 24. augustil 1868. aastal weel forb palwega Wene walitsusele efines, lõpetatagu hollandi tükatite mündimine Peterburi rahapajas, siis ilmus 11. raju kuupäewal (webruaril) 1869. a. keisri käsufiri, mis hollandi tükatite lõõmise lõpetas ja tagawaras olewad 77.457 tükatit wene folmerublaisteks ümber kästis mündida.

Rahwa käes käigusolewaid tükateid ostis rentei ka hiljem tagasi kindlasti määratud turuhinnaga. Reed kõik lüüdi ümbermündimiseks. Nii kuuleme, näiteks et rahaministri korraldusega aastal 1897. münditasse renteisse kogunenud 200 hollandi tükatit wene kuldradaks.

Nii on siis eriliste korraldustega kuni 1897. aastani ümber münditud 87.730 tükatit (10.073+77.457+200). Kuipalju neid hiljem rahapatta kotti tuki ja rahafulamisest tükatit, selle üle puuduwad teated.

Nagu juba warem nimetatud olid need tükatid — nii Utrechti kui ka Peterburi rahapajas münditud — wäga puhtast kullast. Utrechti tükat

tite kullaproow rahafulami tuhandiffudes oli 996,1111. Peterburi tükatite proow oli 1857. a. rahafadustiku järgi 94 (arwatud solotnikfudes wõi doolides, kusjuures 96 näitas puhtast kulda).

Utrechti tükatitükatiline aastast 1807.

Maelast (409,528 g) kullast lõõdi 117½ kuldraha. Nii taalus siis iga tükat umbes 80 dooli (ca 3,5 g). Nende rahade järgi ongi hakanud kõrgeproowilist kulda — nõndanimetatud „puhtast“ kulda — „tükatitükat“ (червонное золото) hütidma.

Praegu on need rahad nende kõrge proowi pärast kullafadepade ja hambatehnikute poolt wäga hinnatud.

Nagu ka rahadefogujale pakuwad nad küllalt huwi, olgugi et nad pole haruldased. Nad olid itkagi tahe riigi rahad, sest kui Wenemaal oma sõjawägedele oia palta nendes maksis (nagu näiteks. aastal 1801.—1819. wäesofadele, kes asusid Gruusias), siis oli ta f-ilega nad ametlikult maksuwahendiks tunnustanud. Kuid nagu eelpool juba näidatud, olid need rahad ajuti ka rahwaswaheliseks maksuwahendiks — ja juba seegi asjaolu teeb nad kogujale oisitawaks ja huwitawaks.

Nende rahade wälimust selgitawad juureliffitud pildid, kus rahad kujutatud loomulikus suuruses.

Laupäewal, 26. nowembril s. a.

Jõhwi Hariduse seltsi korraldusel

Jõhvi Tuletõrje ühingu saalis

Lõbus talupoeg

F. Arnoldi ja E. Bachi operett 3 waaluses.

Lawastab ja peasos Rix Kuljus

Tants.

Päasetähed: I pl. 75 s., II pl. 50 s., III 35 s., õppuritele 25 senti.

Algus kell 8.30 õhtul.

Müürikuulutusi Peopileteid

ja

Tschekiraamatuid

mailsekalit ja rullu valmistab

O.-ü.

„Narwa Kirjastusühisuse“

trükikoda

Narwas, Salme tän. 5. Telefon 34

Esitus

Jõhvis, Rakvere tän. 7-a.

LAULULEHTI

JA

NIMEKAARTE

saate Jõhwist „Alutaguse Teataja“ talit. tellides kõige odawamini.

Raha hoiab kokku see,

kes ostab jala-
nõud

WINTER

kaitsemärgiga.

Müügil vabriku vastutusega.

Saadaval suures väljavalikus meeste, naiste ja laste jalanõusid, ball-kingadest kuni töösaabasteni Kummil kalossid ja potikud.

Hinnad soodsad!

Hinnad soodsad!

Jõhvis,

M. Triisa

Kaubamaja nr. 6.

OSTAME

lapamajas ja sigade vastuvõtte päevadel, raudteejaamades kõrgema päevahinnaga

peekon- ja pekisigu, loomi, vasikaid ning lambaid

ÜHISUS

„Lõuna-Eesti Eksportlapamajad“

Tartus, Teguri tän. telef. 11-24 ja 11-64.

Plekkwitsu

paberi-pallide ümbert müüb

O.Ü. „Narwa Kirjastusühisus“

trükikoda. Salme t. 5. Telef. 34

„Alutaguse Teataja“

müüvad Jõhvis:

N Maslov Hindperi kpl. Narva mnt.

Aitjeni kiosk turupl. „Wikerkar“.

Valleri kiosk turupl.

Majade ja muude varanduste edasikindlustamisel pöörake

K./s.

„EESTI“

esindaja poole Jõhvis, kus preemiamaksudega Teile vastu tullaakse.

Rakvere tän. 7-a.

„Eesti“ on eesti meeste oma selts.

„Alutaguse Teataja“

tellimisi
wõtab vastu Toilas
hra Joh. Seestrandt,
„A Gabriel ja
Toila postkontor.

Üksikud numbrid müügil Tarwitajate ühingu.

Müüa suurt tõugu
„Tuluse“

aned.

Küsida Laupmani wosli kauplusest Joala tän. nr. 11.

Wajatakse energilist
moekaupade
tundjati

esindajat-agenti,
Garantii nõuetaw. Teateid
slt. „Eestaja“ all.

Quendage

aegsasti

Alut. Teataja

tellimist

1. detsembrist

s. a.

K.-Järwel

müüwad kõik suuremad kauplused

„Alutaguse Teataja“ üksiknumbreid.